

**Samenvatting proefschrift
Robert Verdonk**

***'Complications after liver transplantation:
A focus on bowel and bile ducts'***

**Promotie 7 februari 2007
Groningen**

Promotor: Prof. dr. J.H. Kleibeuker

**Copromotores: Dr. E.B. Haagsma
Dr. G. Dijkstra
Dr. R.J. Porte**

Transplantatie van de lever is de afgelopen decennia ontwikkeld tot een succesvolle therapie voor patiënten met eindstadium leverziekte. De overleving na levertransplantatie 5 jaar na de operatie is meer dan 75%. Het lange-termijn succes van levertransplantatie heeft ervoor gezorgd dat er steeds meer aandacht komt voor de niet direct levensbedreigende complicaties na deze ingreep.

In het proefschrift *'Complications after liver transplantation: a focus on bowel and bile ducts'* worden twee complicaties nader onderzocht. Galwegcomplicaties, welke veel voorkomen ongeacht leeftijd van de patiënt of oorspronkelijke ziekte, en inflammatoire darmziekten, die vooral voorkomen bij patiënten die een transplantatie ondergaan in verband met primaire scleroserende cholangitis of auto-immuun hepatitis.

In dit proefschrift wordt een overzicht gegeven van de huidige technieken voor diagnostiek en behandeling van galwegcomplicaties. Verder wordt extra aandacht gegeven aan zogenaamde anastomose-stricturen. Deze vernauwing op de plaats waar de galweg van de donorlever aanhecht aan de eigen galweg van de patiënt blijkt over het algemeen goed te behandelen, en heeft geen ernstige lange-termijn gevolgen. In dit proefschrift wordt voor het eerst systematisch onderzoek verricht naar de oorzaken van een dergelijke vernauwing. Ook vernauwingen elders in de galwegen, zogenaamde 'non-anastomose-stricturen' zijn onderzocht. Er wordt een nieuwe classificatie gepresenteerd, aan de hand waarvan zowel de oorzaak van de vernauwing als de prognose ervan kunnen worden geschat, zodat een plan voor de toekomst kan worden gemaakt.

Ondanks het levenslange gebruik van afweeronderdrukkende medicijnen kunnen patiënten die hier gevoelig voor zijn toch inflammatoire darmziekten ontwikkelen na 1

levertransplantatie. Uit onderzoek verricht in Nederland en de Verenigde Staten blijkt nu dat deze darmziekten vaak verergeren na transplantatie, en ook voor het eerst dan pas kunnen ontstaan. Na systematisch onderzoek zijn een aantal risicofactoren achterhaald die de kans hierop beïnvloeden. Op deze manier kan een strategie worden ontwikkeld die de kans op problemen met darmontsteking na levertransplantatie zo klein mogelijk maakt.